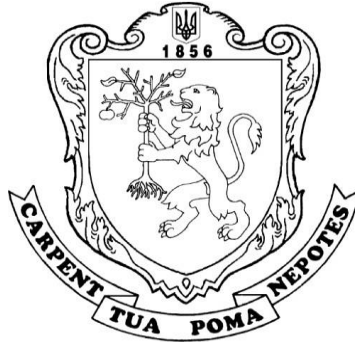

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ПРАВА**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН»**

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань - 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма – «Право»

Кількість кредитів – 4 – 120 год., із них: аудиторних – 48 год.; самостійної роботи студента – 56 год.

Форма навчання – денна, заочна (скорочена програма)

Рік підготовки – 1, семестр – 2

Компонент освітньої програми – обов'язкова, фахова.

Дні занять – відповідно до розкладу.

Консультації – відповідно до графіка навчального процесу.

Мова викладання – українська.

АНОТАЦІЯ

«Історія держави і права зарубіжних країн» своїм змістом дає можливість глибше зрозуміти державно-правові реалії сучасності, відкривати нові закономірності розвитку держави та права, прогнозувати подальші тенденції розвитку державно-правових інститутів. Подальший процес державотворення в Україні вимагає ретельного вивчення та усвідомлення всього досвіду, набутого людством у розбудові держави і формуванні права. Вивчення навчальної дисципліни має важливе наукове, світоглядне, політичне і практичне значення. На даний час неможливо бути кваліфікованим юристом, не маючи історико-правової підготовки. Основне завдання зазначеного курсу полягає у засвоєнні студентами комплексу важливих процесів розвитку держави і права країн світу, розумінні основних закономірностей історичного процесу, вмінні правильно аналізувати правові акти, реформи державного апарату, знати їхні причини, наслідки, ефективність, тобто творчо засвоювати історичний досвід розбудови різних держав і правових систем, тим самим формувати широкий юридичний світогляд, правову свідомість, виробляти правильні оцінки розвитку державно-правових явищ, виховувати політичну та правову культуру.

Навчальна дисципліна «Історія держави і права зарубіжних країн» є обов'язковою навчальною дисципліною, що належить до циклу спеціальної (фахової) підготовки за освітньою програмою «Право» спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право», яка викладається у 2 семестрі в обсязі 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Підсумковий контроль – екзамен у 2 семестрі.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета — знання студентами історії становлення державних інститутів та права в різних історичних епохах і політичних обставинах; особливостей формування правових систем у країнах, які перебували на відмінних етапах соціального, політичного та правового розвитку; вивчення виникнення, розвитку, змін історичних типів, форм держав і систем права, їх характерних ознак у різних країнах; з'ясування причин, сутності та наслідків інституційних змін у державному апараті, системі права зарубіжних країн.

Завдання - використовуючи усі доступні форми навчання для повноцінного оволодіння студентами дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн», з урахуванням особливостей предмету та методу правового регулювання для цієї дисципліни сприяти опануванню студентами наукових положень щодо:

- характерних ознак держави і права Стародавнього Сходу;
- основних змін у системі державно - правового устрою в період Античності (Стародавня Греція і Рим), їх відмінності від Стародавнього Сходу;
- структури органів державної влади та основних ознак права європейських країн у період феодалізму;
- структури органів державної влади та основних ознак права

Арабського Халіфату;

- причин переходу до капіталістичного характеру виробництва та пов'язаної з цим еволюції державно-правових інститутів європейських країн, взаємозв'язку буржуазних революцій і змін системи органів державного управління і права;

- причин формування незалежних держав на американському континенті, відмінностей державно-правових систем США і країн Латинської Америки;

- змін у структурі органів державної влади та основних галузях права європейських країн і США на початку ХХ століття;

- змін в органах державної влади та правовій системі у країнах Азії протягом ХІХ – поч. ХХ століть;

- основних напрямів розвитку держави і права зарубіжних країн після Другої світової війни.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції та практичні заняття. В межах робочого часу викладач може проводити консультації для здобувачів вищої освіти.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту та лекції у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.

Лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, обговорювати дискусійні питання та визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв – це візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядаються за допомогою мультимедійних технічних засобів. Ці дві форми лекцій можуть бути поєднані.

При проведенні практичних занять передбачене виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань і тестів, проведення ділової гри, заслуховування усних відповідей, доповідей, а також рефератів та демонстрація презентацій, які підготовлені як індивідуальні завдання за темою самостійного вивчення дисципліни.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкованим чи надісланим їм в електронній формі інформативним матеріалом, або з інформацією в мережі Інтернет.

Здобувачі вищої освіти можуть здійснювати наукові дослідження шляхом написання та опублікування наукових статей, тез доповідей на конференціях, круглих столах та наукових семінарах.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Вивчення навчальної дисципліни передбачає роботу в колективі. Студенти під час лекційних занять ведуть конспект з відповідної теми. Протягом заняття лектор ставить питання, веде діалог з аудиторією для кращого засвоєння теоретичного матеріалу.

Лекції і практичні заняття можуть проводитися з використанням сервісу ZOOM.US. Також викладач і студенти можуть спілкуватись через електронну пошту, Viber, Telegram, інші доступні засоби комунікації. В разі потреби може використовуватись Форум як форму спілкування викладача й студентів під час дистанційного (віддаленого) навчання. Кожний форум присвячений будь-якій проблемі або темі. Модератор форуму (мережевий викладач) реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи її питаннями, повідомленнями, новою інформацією, що має створювати в аудиторії доброзичливе, творче, відкрите середовище, яке враховує конструктивну та доброзичливу критику. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки на консультації викладача. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.

Після вивчення навчальної дисципліни студент здобуває такі **компетентності**:

Загальні (ЗК відповідно до освітньої програми спеціальності

«Право»):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) (СК відповідно до освітньої програми спеціальності «Право»):

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Історія держави і права України» здобувачі освіти повинні засвоїти такі **програмні результати навчання (ПРН відповідно до освітньої програми):**

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 7. Скласти та узгоджувати план власного прикладного дослідження і

самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

РН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн» здійснюється у другому семестрі і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену у 2 семестрі в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного, практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр та набуття певних компетентностей, що проводиться як контрольний захід. Загальна оцінка за екзамен визначається як сума поточного контролю (до 50 балів) та відповідей на питання екзаменаційного білету або тестового завдання (до 50 балів).

Екзаменаційні білети з дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн» містять 3 теоретичні питання, що включають матеріал навчальної програми, яка використовується в процесі навчання. Студент на іспиті отримує білет, на якому є пронумеровані питання, та чисті аркуші паперу. Іспит відбувається в письмово-усній формі. У процесі усного опитування, викладач зобов'язаний спершу вислухати повну відповідь студента (не залежно від того, чи вона є правильною) і лише потім задавати уточнюючі, додаткові запитання. Обов'язково наголошується на неправильних фрагментах відповіді, на сутності помилок. Проведення семестрового екзамену може здійснюватися у формі тестування в системі Moodle.

Критерії оцінювання знань студентів визначенні у Положенні про критерії оцінювання ЛНУП. За рішенням засідання кафедри студент може бути додатково оцінений за участь у наукових конференціях, підготовку наукових публікацій, участь у Всеукраїнських конкурсах наукових студентських робіт, Всеукраїнських олімпіадах за спеціальністю, виконання досліджень тощо.

Оприлюднення результатів іспиту проводиться публічно.

Політика оцінювання передбачає дотримання принципів доброчесності та студентоцентрованого підходу. Академічна доброчесність передбачає дотримання вимог «Положення про академічну доброчесність у ЛНУП», яке доступне за посиланням:

<http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/navchchas/zagalpolog.html>

Критерії оцінювання знань студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	відмінно	зараховано

82-89	добре	
75-81		
64-74	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	не зараховано
0-34		

Загальні критерії поточного оцінювання знань студентів

% від кількості балів, визначеної робочою програмою дисципліни на відповідну тему (визначає викладач)	Критерії оцінювання
90-100	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних/розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
75-89	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
60-74	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових

	<p>розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань. Студент має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p>
0-59	<p>Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі завдання. Безсистемне відділення випадкових ознак вивченого; невміння робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.</p>
0-34	<p>Студент повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Студент не допущений до здачі екзамену/заліку</p>

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН»

Тема 1. Азіатський спосіб виробництва

1. Поняття азіатського способу виробництва. Держава і право Стародавнього Сходу.
2. Стародавній Єгипет.
3. Межиріччя та Вавилон.
4. Стародавня Індія.

Тема 2. Рабовласницька держава і право. Стародавня Греція

1. Держава і право гомерівського періоду.
2. Афінська рабовласницька демократія.
3. Аристократична республіка у Спарті

Тема 3. Рабовласницька держава і право. Стародавній Рим

1. Виникнення Риму. Держава і право Риму періоду Республіки (509 – 27 рр. до н.е.).
2. Стародавній Рим в епоху Імперії. Причини переходу від Республіки до монархії. Суспільний і державний лад Риму в період принципату.
3. Домінат.

Тема 4. Феодальна держава і право

1. Зародження феодалізму в державах Західної Європи. Держава франків.
2. Варварські правди. Салічна правда.
3. Суд і процес в державі франків

Тема 5. Станово-представницькі монархії в країнах Західної Європи

1. Зміни в суспільному ладі. Становлення міського самоуправління.
2. Станово-представницька монархія у Франції. Генеральні штати. Великий березневий ордонанс 1357 р.
3. Станова монархія у Англії. Роль і місце парламенту. Прецедентне право.
4. Станово-представницька монархія в Німеччині. Рейхстаг та ландтаги.

Тема 6. Абсолютні монархії в країнах Західної Європи

1. Передумови абсолютизму.
2. Абсолютна монархія у Франції.
3. Абсолютна монархія у Англії та її особливості.
4. Німецький «князівський» абсолютизм. Кароліна (1532 р.)

Тема 7. Англійська буржуазна революція. Утворення буржуазної держави

1. Початок революції. Громадянська війна 1640 - 1649 рр.
2. Республіка та Протекторат Кромвеля.
3. Реставрація монархії. Habeas Corpus Act 1679 р.
4. Славна революція і Білль про права 1689 р.

Тема 8. Виникнення і розвиток США у XVIII – XIX ст.

1. Декларація незалежності і війна за незалежність.
2. Конституція 1787 р. Перший цикл поправок.
3. Громадянська війна 1861 – 1865 рр. та її наслідки. Другий цикл поправок.

Тема 9. Французька буржуазна революція

1. Етапи революції. Конституція 1791 р.
2. Якобінська диктатура.
3. Директорія та Перша імперія у Франції. Наполеонівські війни і їх вплив на державу і право Європи.

Тема 10. Становлення парламентської монархії у Англії

1. Утвердження принципів парламентської монархії. Поява відповідального уряду.
2. Реформи виборчого законодавства 1832, 1867 та 1885–1886 р.
3. Політичний устрій та право Великобританії поч. ХХ ст.
4. Британська колоніальна імперія.

Тема 11. Утворення Німецької імперії (1871). Австрія та Австро-Угорщина

1. Посилення Пруссії. Прусска Конституція 1850 р.
2. Утворення Німецької імперії.
3. Загально-німецьке право.
4. Австрія та Австро-Угорщина у 1814 – 1867 рр. Дуалістична монархія.
5. Галицький крайовий сейм.

Тема 12. Вплив більшовицької держави і права на світову історію

1. Суть комуністичної державно-правової доктрини.
2. Жовтневий переворот 1917 р. в Росії. Перші кроки Радянської держави і права.
3. Комінтерн та програма «світової республіки Рад».
4. Демократична революція в Німеччині. Утворення Веймарської республіки.
5. Угорська радянська республіка 1919 р.

Тема 13. Фашистські держави і військові диктатури

1. Суть державно-правової концепції фашизму. Націонал-соціалізм як німецька різновидність фашизму.
2. Фашизм в Італії.
3. Нацизм. Нюрнберзькі закони.
4. Рашизм – фашизм ХХІ ст.

Тема 14. Буржуазні демократії у післявоєнний період. США

Посилення влади Президента. Розділене правління.

Політична перемога буржуазного ладу в змаганні двох систем. Причини і наслідки.

Післявоєнні поправки до Конституції.

Тема 15. Буржуазні демократії у післявоєнний період

Еволюція двопартійної системи у Великобританії.

Лейбористська націоналізація промисловості.

Внутрішня й зовнішня політика М. Тетчер та її наступників.

Четверта і П'ята Республіки у Франції.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Спеціальна література

1. Шевченко О. Історія держави і права зарубіжних країн: Хрестоматія для студ. юрид. вузів та ф-тів. К. 2020.
2. Лубський В. І. Мусульманське право: Курс лекцій для студентів вузів. К.: Вентурі, 2019.
3. Страхов М. Історія держави і права зарубіжних країн: Підручник. Харків, 2020.
4. Шевченко О. Історія держави і права зарубіжних країн: Курс лекцій. К., 2021.
5. Макаруч В. С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн: Навчальний посібник. К.: Атіка, 2020.
6. Дахно І. Історія держави і права. Навч. пос.- К., 2020.
7. Трофанчук І. В. Історія держави і права зарубіжних країн. Київ: Юрінком Інтер, 2020.
8. Історія держави і права зарубіжних країн. Правові джерела: навч. посібник. / Упоряд. Г. Трофанчук. К. Юрінком Інтер, 2020.
9. Яремчук В. Історія держави і права зарубіжних країн: дефініції, схеми, таблиці.- Львів: ЛДУВС. 2019.
10. Норман Д. Європа. Історія. К. 2020.
11. Зашкільняк Л. Історія Центрально-Східної Європи. Львів, 2021.
12. Тищик Б. Й. Історія держави і права країн Стародавнього світу: Навч. посібник. Львів: Світ, 2021.

Інформаційні ресурси

За вказаними адресами Інтернет-сайтів можна знайти безкоштовні ресурси юридичної літератури, хрестоматії, статті, довідники з усіх тем історії держави і права зарубіжних країн:

1. URL: www.pravoznavec.com.ua
2. URL: www.chita/ka.info/pravoznavstvo.html
3. URL: www.law.biz.ua/pages/categori03.html
4. URL: www.konspekt.pravo.biz.ua/idx/13/0/
5. URL: www.vuzlib.net/3510
6. Бостан Л., Бостан С. Історія держави і права зарубіжних країн, Видавництво «Центр учбової літератури». Київ. – 2008. – Режим доступу: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/13Istor_derzh_prava_Bostan.pdf
7. Історія держави і права зарубіжних країн Навчальний посібник. 2012. – Режим доступу: <https://www.nai.au.kiev.ua/files/kafedru/idp/NP-IDP-ZK.pdf>
8. Історія держави і права зарубіжних країн (схеми, коментарі, термінологічний словник). Навчальний посібник. Київ. 2012. – Режим доступу: <https://www.nai.au.kiev.ua/files/kafedru/idp/NP-IDP-sxemu.pdf>
9. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення навчальної дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн». 2016. – Режим доступу: http://pravo.puet.edu.ua/files/lic2016bac/idpz_03.pdf